

Dr hab. Jarosław Czochoński, prof. UG
Zakład Badań Krajobrazu i Kształtowania Środowiska
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Gdański

Gdańsk, 29.10.2021.

Ocena osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych dr Sylwii Bródki, w związku z wnioskiem do Rady Dyscypliny Nauk o Ziemi i Środowisku Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – za pośrednictwem Rady Doskonałości Naukowej – o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauk o Ziemi i środowisku;

(ocena opracowana na zlecenie Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Podstawę niniejszej oceny, zgodnie z art. 219 ust.1. pkt.2a Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.), stanowi określenie osiągnięcia naukowego w postaci monografii „Adaptacyjne zarządzanie środowiskiem. Podstawy teoretyczne i zastosowania”.

1. Osoba Habilitantki – informacje ogólne

Pani dr Sylwia Bródka, obecnie zatrudniona na stanowisku adiunkta w Instytucie Geografii Fizycznej i Kształtowania Środowiska Przyrodniczego, Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, posiada wykształcenie kierunkowe, zgodne z dyscypliną nauk o Ziemi i środowisku. Ukończyła, w roku 1995, studia magisterskie w zakresie geografii, ze specjalnością Kształtowanie i ochrona środowiska, w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych), następnie również w tymże ośrodku uzyskała, w roku 2002, tytuł Doktora Nauk o Ziemi w zakresie geografii – na podstawie rozprawy: „Zmiany przestrzeni rekreacyjnej wybranych miast województwa wielkopolskiego w latach 1975-1997”. Ponadto ukończyła w 2008 r. studia podyplomowe „Urbanistyka i gospodarka przestrzenna” w Politechnice Warszawskiej, na Wydziale Architektury. Habilitantka konsekwentnie realizuje swój rozwój naukowy poświęcony badaniom środowiska oraz zarządzaniu jego zasobami – uznawanym za ważną dziedzinę wiedzy – zarówno naukowej jak i praktycznej. Jest Autorką łącznie 106 publikacji (w tym 99 po uzyskaniu stopnia doktora), z tego: 4 monografii, 55 rozdziałów w monografiach i 24 artykułów w czasopismach naukowych (wg złożonego Załącznika 4 – Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny) oraz 6 redakcji naukowych monografii i 25 ekspertyz. Niektóre z prac stały się już klasyką metodologii ocen środowiska geograficznego i oddziaływania człowieka na środowisko. Poza tym Habilitantka wykazała udział w 32 konferencjach – z wygłoszonym wystąpieniem. Habilitantka posiada również znaczące doświadczenie w pracy dydaktycznej i działalności popularyzatorskiej oraz dorobek organizacyjny, związany z funkcjonowaniem macierzystej uczelni. Jest członkiem Polskiej Asocjacji Ekologii Krajobrazu oraz jej międzynarodowego odpowiednika – International Association for Landscape Ecology, i osobą znaną ze względu na swój dorobek naukowy w środowisku geografów i ekologów krajobrazu.

2. Ocena osiągnięcia naukowego będącego przedmiotem postępowania habilitacyjnego

Pani dr Sylwia Bródka, przedstawiła do oceny osiągnięcie naukowe w postaci opracowania monografii „Adaptacyjne zarządzanie środowiskiem. Podstawy teoretyczne i zastosowania”. Monografia, wydana przez Wydawnictwo Naukowe PWN, liczy 321 stron i zawiera 49 tabel, 27 rycin oraz 591 pozycji literatury. W kontekście ogólnym, praca ta stanowi kontynuację i zwieńczenie dotychczasowego dorobku naukowego Autorki. Praktycznie cała monografia cechuje się wykorzystaniem dobrze dobranej, aktualnej, wartościowej, międzynarodowej literatury i w przekonujący sposób wskazuje na rozległą i dobrze udokumentowaną wiedzę Autorki w zakresie przedmiotu badań. Szczególnie można zwrócić uwagę na bogatą, aktualną i precyzyjnie powiązaną z treścią pracy literaturę w zakresie ekologii krajobrazu – przy czym wielka liczba cytowanych publikacji budzi na równi podziw i wątpliwość – co do możliwości poznania ich treści. W niektórych fragmentach monografii Autorka odwołuje się do tak dużej liczby autorów i ich poglądów, że treść sprawia wrażenie kompilacji informacji, wśród których giną poglądy i myśli samej Autorki. Ale są to tylko – podkreślam – fragmenty, całość zaś w przekonujący sposób prowadzi do określenia cech systemu społeczno-przyrodniczego i warunków oraz modelu zarządzania środowiskiem.

Konstrukcja treści monografii jest przede wszystkim logiczna i prowadzi czytelnika od podstawowych pojęć i założeń koncepcyjnych, przez rozwinięcie idei zarządzania środowiskiem, system uwarunkowań prawnych, zagadnienie regionalizmu jako przestrzeni realizacji idei adaptacyjnego zarządzania środowiskiem, po sformułowanie modelu systemu zarządzania adaptacyjnego i warunki diagnozowania jego komponentów. Taka kolejność treści oraz zakres merytoryczny zagadnień i rozważań daje kompletny i uporządkowany obraz systemu zarządzania środowiskiem, wyraźnie przez Autorkę przemyślany i sprawnie przedstawiony. Niemal we wszystkich częściach rozprawy, Autorka daje dowód Jej głębokiej znajomości literatury światowej i polskiej – jednak w wielu miejscach niejako „sprawozdaje” poglądy innych autorów, jakby unikając własnego stanowiska – a w wielu wątkach przydałby się Jej autorski komentarz – gdyż niektóre przytaczane poglądy nie przystają dziś do stanu środowiska, przestrzeni i mechanizmów oraz polityk rozwoju w Polsce. Tak jest np. w opisie kwestii zrównoważonego rozwoju (rozdz. 2.3.), gdzie Autorka skupia się na szeroko przedstawionych założeniach teoretycznych, pomijając rozbieżności między nimi a rzeczywistością. Obecny rozwój wielu obszarów świata, w tym także Polski, coraz bardziej różni się z założeniami zrównoważonego rozwoju, a warunki funkcjonowania w antropocenie – ze wszystkimi skutkami postaw człowieka, są dziś odmienne od formułowanych pod koniec XX wieku diagnoz rozwoju społeczno-gospodarczego. Przedstawione przez Autorkę założenia teoretyczne nie zostały skonfrontowane z warunkami i efektami rozwoju na poziomie miast, gmin i większych jednostek administracyjnych oraz problemów rzeczywistego, instytucjonalnego zarządzania środowiskiem, które to zarządzanie w warunkach Polski należy uznać za dalece nieefektywne, a nawet miejscami niekompetentne.